

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Рев-746/05
Бања Лука, 30.1.2007. год.**

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића као председника вијећа, Драгослава Лукића, Дарка Осмића, Биљане Томић и Горјане Попадић као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца Б. Т., Б. Л., Ул. К. П. Д. К. II-51, кога заступа пуномоћник Ј. Ј., адвокат, Б. Л., Ул. М. Т. број 22, против тужене Д. В., Б. Л., Ул. И. А. број 34, коју заступа пуномоћник Г. М., адвокат, Б. Л., Ул. В. П. број 3/1, ради утврђења заједнички стечене имовине у браку, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуде Окружног суда у Б. Л. број Гж-2352/02 од 12.7.2005. године, на сједници одржаној дана 30.1.2007 године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се уважава, укида се пресуда Окружног суда у Б. Л. број Гж-2352/02 од 12.7.2005. године у одбијајућем дијелу и у том дијелу предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Б. Л. број II-I-852/91 од 27.8.2002. године (исправљеном рјешењем број II-I-852/91 од 25.1.2005. године) утврђено је да је тужилац Б. Т. по основу заједничког стицања у браку с туженом Д. В. стекао право власништва са $\frac{1}{2}$ дијела на непокретним и покретним стварима, ближе наведеним у изреци; тужена је обавезана то „признати, те трпјети диобу у року од 15 дана под пријетњом извршења“; даље је утврђено које непокретности и покретне ствари чине посебну имовину тужене; у односу на ту имовину, тужилац је одбијен с тужбеним захтјевом „за утврђење да се ради о заједничкој имовини“; са захтјевом за удио у заједничкој имовини преко једне половине и за одређивање привремене мјере забраном располагања спорним стварима, тужилац је одбијен; одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. Л. број Гж-2352/02 од 12.7.2005. године дјелимично је уважена тужиочева жалба, па је првостепена пресуда преиначена тако што је стављен ван снаге њен дио о утврђењу посебне имовине тужене; жалба тужиоца је одбијена и првостепена пресуда потврђена у одбијајућем дијелу.

Тужилац је изјавио ревизију против другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка пред другостепеним судом и погрешне примјене материјалног права. Предложио је да се та пресуда преиначи тако што би првостепена пресуда била укинута и одлучено да се предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, или да се у цјелини удовољи тужбеном захтјеву.

Тужена је у одговору на ревизију предложила да се ревизија тужиоца одбије.

Тужбом се тражи утврђење величине удјела у имовини коју су странке заједнички стекле током трајања брака.

Парничне странке су, према чињеничном стању које је утврдио првостепени суд, закључиле брак 27. августа 1976. године у Г. К., Општина Д.. Брак је разведен правоснажном пресудом Основног суда у Б. Л. број II-I-680/91 од 22. јуна 1992. године. Фактичка заједница живота престала је да постоји у октобру 1991. године, како се наводи у првостепеној пресуди. У вријеме закључења брака тужилац је био запослен као висококвалификовани молер у Предузећу „Козара“ Б. Л.-Д.П. „Завршни радови у грађевинарству“ Б. Л., гдје је радио до 11.1.1988. године. Послије тога запослио се је у З.Д. предузећу „Петрол“, Пословни центар Б. Л.. Ту је радио и у вријеме вођења поступка пред првостепеним судом. Тужена је, годину дана по закључењу брака, тачније 16. септембра 1977.

године засновала радни однос као дактилограф у М. П. Дионичарско друштво „Блик“ Б. Л., гдје је радила до 1979. године. Од 1979. године до 1990. године била је запослена у Републичком заводу за статистику Р. С.. Дана 10. маја 1990. године тужена је са још два лица основала П.П. „Consulting“ Л.. Од 29. јула 1991. године она се води као самостални оснивач тог предузећа. Дана 31. августа 1993. године П.П. „Consulting“ Л. и П.П. „Consulting wall“ Б. Л. су се трансформисали у једну фирму – П. П. „Consulting wall“, Б. Л., В. М. 25, чији је оснивач тужена. У току 1990. године тужена је била ангажована по уговору о раду са Предузећем „Стројопромет“ З.. Од 11. јануара 1987. године до 7. марта 1987. године тужилац је као радник Предузећа „Козара“ Б. Л. био на раду у А., а од 19. фебруара 1981. године до 29. децембра 1982. године у И. „када је остваривао већу девизну зараду“. Парничне странке имају једно дијете – сина Б., који је рођен 21. марта 1979. године у Б. Л..

У непокретним и покретним стварима за које је утврдио да су стечене током трајања брачне заједнице, првостепени суд је оцијенио да су доприноси странака у њиховом стицању једнаки. Посебну имовину у којој тужилац нема удјела, чине по схватању истог суда „ствари... књижене као основна средства Предузећа“ (мисли се на П. П. „Consulting“ Л.), као и ствари које је тужена стекла по престанку заједнице живота с тужиоцем.

У суштини исти став је заузео и другостепени суд (преиначење првостепене пресуде услиједило је само због прекорачења тужбеног захтјева, пошто ни једна парнична странка није тражила утврђење посебне имовине тужене).

Ревизија је основана.

Нижестепени судови су закључили да кућа у Б. Л., у Ул. И. А. број 34, са парцелом к.ч. бр. 841/55 у к.о. Б. Л. спада у посебну имовину тужене само ради тога што је уговор, којим је купљена „у цјелости реализован у марту мјесецу 92. године исплатом купопродајне цијене од стране тужене“ и што је утврђено да је уговор правно ваљан „пресудом овог суда која је постала правоснажна 18.11.95. године у предмету овог суда П-1094/95... с обзиром да сам уговор из септембра 1991. године није овјерен код суда“, како се наводи у првостепеној пресуди. Поставља се међутим питање из чијих средстава је купљена кућа. Ако је наиме, нека имовина и послје престанка брачне заједнице стечена заједничким средствима бивших брачних другова, она такође спада у њихову брачну тековину. Тужена је током поступка истицала да је ова имовина плаћена средствима предузећа, чији је она оснивач. Тужилац је међутим још у жалби навео да је уложио новац у ово предузеће, да је помагао туженој да предузеће успјешно послује, да стечени новац који је на тај начин зарађен „представља заједничку брачну тековину“, те да су тим новцем, као и средствима која је он зарадио у А. „купљене ... некретнине, као и покретне ствари“. У ревизији се оправдано указује на то да се другостепени суд није бавио овим жалбеним приговором. Потребно је, према томе, у даљем току поступка разјаснити спорну чињеницу из чијих средстава је стечена непокретна имовина у Ул. И. А.. Ако су то средства предузећа, чији је оснивач тужена, треба испитати да ли су то заједничка средства странака, пошто тужилац тврди да је уложио новац, који је зарадио, у предузеће и да је туженој помагао да предузеће успјешно послује.

Исто важи и за мотор „Гастон“ за који се у првостепеној пресуди износи само податак да је „набављен по фактичком прекиду брачне заједнице“. Одлука о тужбеном захтјеву у односу на мотор такође ће зависити од утврђења чињеница кад је набављен и из чијих средстава.

Првостепени суд је одбио тужиоца с тужбеним захтјевом у односу на аутомобил „Мазда“, дигитални телефон „Искра“, бежични телефон „Панасоник“, фотокопирни апарат „Атари“, телефакс „Панасоник“ телефон „Искра“ сиве боје, полустаклену витрину, укупно 6 радних столова, 3 столице на подизање, 6 столица са наслоном, металну касу, гарнитуру од скаја и два компјутера „Атари“, са ближним означењима као у првостепеној пресуди, сматрајући неспорном чињеницу да ове ствари спадају у средства предузећа чији је оснивач тужена, односно да тужилац „не спори да су књижене као основна средства Предузећа“ у поднеску од 5.7.2001. године „и да се налазе у Предузећу“, што је прихватио и другостепени суд. У поменутом поднеску тужилац је међутим навео само то да се ствари налазе у предузећу, док се није изјашњавао да ли су „књижене као средства Предузећа.“ Из околности да је у поднеску од 5.7.2001. године тражио удио и у тим стварима, произилазило би да он не сматра да исте спадају у имовину предузећа.

Ипак, треба нагласити да је правилан закључак првостепеног суда да се „средства рада којима се обавља предузетничка дјелатност и ако ... потичу од заједничке имовине брачних другова... морају третирати као посебна имовина приватног предузетника... с обзиром да су та

средства и предмет одговорности за обавезе које предузетник заснива према трећим лицима“, те да „тужитељ може имати само облигациони захтјев“ у односу на такве ствари. Спорно је међутим питање, да ли ствари на које је напријед указано, чине средства предузећа, што је потребно разјаснити у даљем току поступка.

Из проведених доказа произлазило би да земљиште на Старчевици у површини од 500 м², не спада у заједничку имовину парничних странака ради тога што уговор којим је купљено, није реализован (о томе се је ближе изјаснио свједок С. В. на рочишту од 20. фебруара 2002. године). Тужилац, ако тврди друкчије, треба то и да докаже.

На рочишту од 18. фебруара 1992. године у тужиочевом присуству, његов тадашњи пуномоћник К. М. изјавио је да је „фактичка брачна заједница“ између парничних странака „егзистирала све до мјесеца октобра 1991. године“. Ако овај податак није тачан, тужилац треба да се о томе изјасни и да предложи одговарајуће доказе.

Пошто се утврде и разјасне чињенице на које је напријед указано, другостепени суд ће утврдити обим заједнички стечене имовине парничних странака током трајања њихове брачне заједнице, али и имовине стечене касније, њиховим средствима, као и величину удјела сваке странке у тој имовини, у смислу чланова 270. и 273. у вези са чланом 294. Породичног закона („Сл. гласник Р. С.“, број 54/02).

Како из изложеног произилази, због погрешне примјене материјалног права од нижестепених судова, чињенично стање на коме је заснована другостепена пресуда, остало је непотпуно утврђено. Ревизија тужиоца је из тих разлога уважена, другостепена пресуда укинута у одбијајућем дијелу и одлучено да се предмет у том дијелу врати другостепеном суду на поновно суђење, у смислу члана 250. став 2. у вези са члановима 456. став 2. и 461. Закона о парничном поступку („Сл. гласник Р. С.“, број 58/03, 85/03 и 74/05, - у даљем тексту ЗПП).

Другостепени суд је дужан да у даљем поступку отклони недостатке на које је указано, на основу члана 253. у вези са чланом 228. ЗПП.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић